

***ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2018***

**ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
към 31 декември 2018**

1. Информация за групата

Черноморски холдинг АД (Групата – майка) е акционерно дружество, вписано в Търговския регистър при Агенция по вписванията. Предметът му на дейност включва: извършване на собствена производствена и търговска дейност, придобиване, управление, оценка и продажба на участия в български и чуждестранни дружества, придобиване, оценка и продажба на патенти, отстъпване на лицензии за ползване на патенти на дружества, в които холдинговото дружество участва, финансиране на дружества, в които холдинговото дружество участва.

С вписване в Търговския регистър по делото на Групата - майка под номер 20181218090021, са отразени приетите промени в Съвета на директорите. Считано 18 декември 2018 година седалището и адресът на управление са променени, както следва: гр. София 1000, бул. „Александър Малинов” No 80А.

Акциите на групата - майка са регистрирани за търговия на „Българска фондова борса" АД, поради което то е със статут на публично дружество. Със свое решение Комисията по финансов надзор на България е вписала групата в регистъра на публичните дружества.

ЧЕРНОМОРСКИ ХОЛДИНГ АД е с едностепенна система за управление.

Към 31 декември 2018 г. управленската структура на групата е както следва:

Съветът на директорите:

- Радослав Костадинов Мандев
- Галиня Диянова Георгиева
- Виолета Вълкова Михайлова

Изпълнителен Директор: Радослав Костадинов Мандев

Настоящия консолидиран финансов отчет е одобрен за издаване с решение на Съвета на директорите от 25 април 2019 година.

2. База за изготвяне на финансовия отчет и счетоводни принципи

2.1. Приложима обща рамка за финансови отчети

Групата води текущото си счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското търговско и счетоводно законодателство. Съгласно това законодателство Международните счетоводни стандарти (МСС), приети за прилагане от Европейския съюз, са задължителни за консолидираните финансови отчети на финансовите институции и компании, регистрирани на фондовата борса, а останалите могат по избор да изготвят и представят финансовите си отчети на база на МСС или Националните счетоводни стандарти (НСС), приети за прилагане в България.

2.2. База за изготвяне на годишния финансов отчет (продължение)

Настоящият консолидиран финансов отчет е изготвен в съответствие с изискванията на Международните счетоводни стандарти, издание на Съвета по международни счетоводни стандарти и приети за приложение от Европейския съюз. Към 31 декември 2018 година МСС се състоят от: Международни стандарти за финансови отчети (МСФО) и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2018 година, и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

Съветът по МСС преиздава ежегодно стандартите и разясненията към тях, които след формалното одобряване от Европейския съюз, са валидни за годината, за която са издадени. Голяма част от тях обаче не са приложими за дейността на Групата, поради специфичните въпроси, които се третират. Ръководството на Групата се е съобразило с всички тези счетоводни стандарти и разяснения към тях, които са приложими към неговата дейност и са приети официално за приложение от Европейския съюз към датата на изготвянето на настоящия финансов отчет. От приемането на тези нови стандарти, разяснения или изменения, които са в сила от 1 януари 2018 година и от по-късна дата не са настъпили промени в счетоводната политика на Групата.

2.2.1. Първоначално прилагане на нови и променени МСФО, които са в сила за текущия отчетен период

Ефект от прилагане на МСФО 9 Финансови инструменти

През текущата година, групата е приложила МСФО 9 *Финансови инструменти* и свързаните последващи изменения на други МСФО, които са в сила за годишни периоди, започващи на или след 01 януари 2018 година. МСФО 9 въведе нови изисквания по отношение на:

- Класификацията и оценяването на финансовите активи и финансовите пасиви;
- Обезценката на финансовите активи;
- Хеджирането.

С този стандарт по същество се променят критериите за класификация на финансовите инструменти. Освен това предишният модел на обезценка, наречен „на понесените загуби“ е заменен с този на „очакваната загуба“. Това означава, че не е необходимо да има събитие, свързано със загуба, преди да бъде начислена обезценка на финансовите инструменти.

В групата няма финансови активи или финансови пасиви, определени до този момент като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата по реда на МСС 39, които да подлежат на рекласификация или които групата да е избрала да рекласифицира при първоначалното прилагане на МСФО 9. Няма финансови активи или финансови пасиви, които групата да е избрала да оценява по справедлива стойност в печалбата или загубата към датата на първоначално прилагане на МСФО 9.

В резултат на възприетия нов подход на признаване на загуби от обезценка не се изискват съществени корекции в данните от предходни отчетни периоди и прилагането на МСФО 9 не е довело до преизчисления на салдата към 01 януари 2018 година.

2.2. База за изготвяне на годишния финансов отчет (продължение)

Ефект от прилагане на МСФО 15 Приходи от договори с клиенти

През текущата година, Групата е приложила МСФО 15 Приходи от договори с клиенти, който е в сила за годишни периоди, започващи на или след 01 януари 2018. МСФО 15 въвежда нов 5-степенен подход за признаване на приходите. Поради естеството на осъществяваната дейност, с изключение на представянето на по-подробни оповестявания относно приходите, приложението на МСФО 15 не е оказало съществен ефект върху финансовото състояние и/или финансовите резултати на групата.

2.2.2. Нови счетоводни стандарти и разяснения, които все още не са приложени от предприятието

Към 31 декември 2018 съществуват някои нови стандарти, внесени са промени в някои от съществуващите, както и в разясненията, които са публикувани и одобрени за прилагане от Европейския съюз в бъдещи отчетни периоди.

Ръководството на групата счита, че по отношение на неговата дейност значение могат да имат само следните от тях:

МСФО 16 Лизинг

МСФО 16 въвежда единен подход за отчитане на всички лизингови договори при лизингополучателите, независимо дали се касае до оперативен, или до финансов лизинг. Този нов счетоводен стандарт заменя съществуващите до момента насоки за отчитането на лизинговите договори в МСС 17 Лизинг, КРМСФО 4 Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг, ПКР 15 Оперативен лизинг - стимули и ПКР 27 Оценяване на съдържанието на операции, включващи правната форма на лизинг. Новият стандарт влиза в сила за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 година. По-ранното му прилагане е разрешено за дружествата, които прилагат МСФО 15 *Приходи от договори с клиентите*.

Ръководството на Групата е решило да приложи МСФО 16, считано от 01 януари 2019 година.

В МСФО 16 се въвежда единен балансов метод за отчитане на всички лизингови договори. Лизингополучателят по оперативен лизинг признава в счетоводния си баланс получения актив като право на ползване срещу задължението да извършва лизинговите плащания по договора. Счетоводното третиране от страна на лизингодателя, продължава да бъде по досегашния модел на отчитане при двата вида лизингови договори.

Ръководството е в процес на оценяване на ефекта от прилагането на стандарта и все още не може да представи количествена информация. Въпреки това счита, че направените промени няма да се отразят съществено върху прилаганата от него счетоводна политика, тъй като срокът основните дългосрочни договори изтича през 2019 година и не може да се направи разумна преценка за какъв период ще бъдат удължени.

Извън посоченото по-горе, ръководството на групата не счита, че е необходимо да оповестява в годишния финансов отчет наименованието на тези Международни счетоводни стандарти и разяснения към тях, в които са направени промени, формално одобрени или неодобрени от Европейския съюз, които ще влязат в сила в бъдеще, без те да се отнасят или да засягат сериозно дейността му.

2.2. База за изготвяне на годишния финансов отчет (продължение)

2.2.2. Нови счетоводни стандарти и разяснения, които все още не са приложени от предприятието (продължение)

Подобно цитиране на наименования на стандарти и разяснения към тях, които не се прилагат в дейността на групата би могло да доведе до неразбиране и до подвеждане на потребителите на информация от настоящия финансов отчет.

2.3. Счетоводни принципи

Финансовият отчет е изготвен в съответствие с основните счетоводни предположения за текущо начисляване и за действащо предприятие. Оценката на активите и пасивите и измерването на приходите и разходите се осъществява при спазване на принципа на историческата цена. Този принцип е модифициран в определени случаи с преоценката на някои активи и/или пасиви до тяхната справедлива стойност към 31 декември на текущата или на предходната година, както това е посочено на съответните места по-нататък.

2.4. Сравнителни данни

Съгласно счетоводното законодателство, финансовата година приключва към 31 декември и предприятията са длъжни да представят годишни финансови отчети към същата дата, заедно със сравнителни данни към тази дата за предходната година.

2.5. Счетоводни предположения и приблизителни счетоводни оценки

Приложението на МСС изисква от ръководството на групата да направи някои счетоводни предположения и приблизителни счетоводни оценки при изготвяне на финансовите отчети, с цел определяне стойността на някои активи, пасиви, приходи и разходи. Те се извършват въз основа на най-добрата преценка на ръководството, базирана на историческия опит и анализ на всички фактори, оказващи влияние при дадените обстоятелства към датата на изготвяне на финансовите отчети. Действителните резултати биха могли да се различават от представените в настоящия финансов отчет.

2.6. Функционална валута и валута на представяне на финансовите отчети

Функционална валута е валутата на основната икономическа среда, в която едно търговско дружество функционира и в която главно се генерират и изразходват паричните средства. Тя отразява основните сделки, събития и условия, значими за него.

Групата води счетоводство и съставя финансовите си отчети в националната валута на Република България – български лев.

Това е валутата, възприета като официална, в основната икономическа среда, в която групата оперира. От 1 януари 1999 година българският лев е с фиксиран курс към еврото: 1.95583 лева за 1 евро.

Всички данни за двата съпоставими периода са представени в настоящия финансов отчет в хиляди лева, освен ако на съответното място не е посочено нещо друго.

**ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
към 31 декември 2018 (продължение)**

2.7. Чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се вписват първоначално като към сумата на чуждестранната валута се прилага централният курс на Българска Народна Банка (БНБ) към датата на сделката.

Курсовите разлики, възникващи при уреждане на валутните парични позиции или при отчитането на тези парични позиции при курсове, различни от този, по който първоначално са били признати, се отчитат в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за съответния период.

Паричните средства, вземанията и задълженията, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат в левовата равностойност на база валутния курс към датата на операцията и се преоценяват на месечна база по официалния курс на БНБ за последния работен ден на месеца. Ежедневно се преоценяват клиентските активи в чужда валута.

2.8. Консолидация

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на Дружеството-майка и на дъщерните дружества към 31 декември 2018 година, представени като едно цяло. Дъщерни дружества са тези, в които групата притежава пряко или косвено над 50 % участие в капитала, или в управлението на съответното дружество, поради което осъществява контрол. Където е било необходимо са извършени корекции в счетоводните политики на отделните дъщерни дружества, така че те да бъдат в съответствие със счетоводната политика на групата като цяло.

Всички съществени вътрешни сделки и салда между дружествата в групата са елиминирани и финансовият отчет е изготвен като е приложен метода на пълната консолидация.

Резултатите от дейността на дъщерните дружества се включват в консолидирания финансов отчет от деня на придобиване на контрол върху тях и престават да се консолидират от датата, на която контролът бъде загубен. В случаите, в които собствениците на групата притежават пряко участие в дадено дъщерно дружество като физически лица, техният дял в нетните активи на съответното дружество е третиран като част от резервите на групата, както и делът им във финансовия резултат за периода е представен във финансовия резултат на групата.

2.9. Дъщерни дружества

Към 31 декември 2018 и 2017 година групата включва следните дъщерни дружества, в които Групата -майка притежава пряко участие и са включени в консолидирания финансов отчет:

Дружество	Дял в капитала % 31 декември 2018 г. хил. лв.	Дял в капитала % 31 декември 2017 г. хил. лв.
Нефтохим инвест финанс АД	99,99%	99,99%
Приморец турист АД	99,67%	99,67%

2.10. Неконтролиращо участие

Малцинственото (неконтролиращо) участие е онази част от нетните активи и от финансовия резултат за периода, които не принадлежат пряко или косвено на групата.

3. Дефиниция и оценка на елементите на финансовия отчет

3.1. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията (нетекущи материални активи) са представени по себестойност (цена на придобиване) и намалени с размера на начислената амортизация и евентуалните загуби от обезценка.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване имотите, машините и съоръженията се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановими данъци и др.

Групата е определило стойностен праг от 700 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на нетекущ актив, се признават като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от групата подход за последваща оценка на притежаваните активи съгласно МСС 16 *Имоти, машини и съоръжения* е модела на отчитане по себестойност, намалена с натрупаните амортизации и евентуалните загуби от обезценка.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация за всички амортизируеми активи. Амортизирането на активите започва от месеца на придобиването им. Земята и активите в процес на изграждане не се амортизират.

Полезният живот по групи активи е съобразен с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Определеният полезен живот по групи активи е както следва:

- транспортни средства – 4 години
- компютри и компютърна техника – 2 години
- стопански инвентар и офис обзавеждане – 7 години

Определените срокове на полезен живот на имотите, машините и съоръженията се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използване на активите, същият се коригира перспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и съоръжения, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към преносната стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация.

3. Дефиниция и оценка на елементите на финансовия отчет (продължение)

3.1. Имоти, машини и съоръжения (продължение)

Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от преносната стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

3.2. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във консолидирания финансов отчет по себестойност, намалена с натрупаната амортизация и евентуалните загубите от обезценка.

Към датата на настоящия финансов отчет, нематериалните активи на групата включват права върху софтуер и лицензи.

Групата прилага линеен метод на амортизация за нематериалните си активи.

Определеният полезен живот по групи активи е както следва:

- лицензи – 4 години
- права върху софтуер – 2 години

3.3. Обезценка на имоти, машини, съоръжения и нематериални активи

В края на всяка година се извършва преглед на преносната стойност на активите, за да се определи дали има признаци за обезценка. Ако такива съществуват, групата изчислява възстановимата стойност на актива, за да определи размера на загубата от обезценка. Когато не е възможно да се изчисли възстановимата стойност на определен актив, групата изчислява възстановимата стойност на генериращия парични постъпления обект, към който активът принадлежи. Ако така изчислената възстановима стойност на актива (генериращия парични постъпления обект) е по-ниска от преносната му стойност, последната се намалява до възстановимата стойност на актива (генериращия парични постъпления обект). Загубата от обезценка се признава на разход в годината на възникването ѝ.

В случай, че загубата от обезценка впоследствие се възстанови, преносната стойност на актива (генериращия парични постъпления обект) се увеличава до преизчислената възстановима стойност, така че увеличената преносна стойност да не надвишава стойността, която би била определена, ако не е била призната загуба от обезценка в предходни години. Възстановяването на загуба от обезценка се признава на приход в годината на установяването ѝ, освен ако съответният актив е отчетен по преоценена стойност, в който случай загубата от обезценка се отнася към увеличение на преоценъчния резерв.

3.4. Инвестиции в дъщерни и асоциирани предприятия

Дъщерно дружество е дружество, което се контролира от групата-майка. Контролът се проявява, когато групата-майка упражнява права върху променлива възвращаемост от своето участие в дъщерното дружество и има способност да оказва влияние върху тази възвращаемост посредством властта си. В индивидуалните финансови отчети тези инвестиции се оценяват по цена на придобиване, намалена с разходите за обезценка, ако това се налага.

Асоциирано дружество е предприятие, в което групата-майка упражнява значително влияние, но което не представлява дъщерно или съвместно предприятие. Значително влияние е правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не и контрол върху тази политика.

3. Дефиниция и оценка на елементите на финансовия отчет (продължение)

3.5. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансовите активи и пасиви се признават в отчета за финансовото състояние, когато и само когато Групата стане страна по договорните условия на инструмента. Финансовите активи се отписват от отчета за финансовото състояние, след като договорните права за получаването на парични потоци са изтекли или активите са прехвърлени и трансферът им отговаря на изискванията за отписване. Финансовите пасиви се отписват от отчета за финансовото състояние, когато и само когато са погасени – т.е. задължението, определено в договора е отпаднало, анулирано или срокът му е изтекъл.

При първоначалното им признаване финансовите активи (пасиви) се оценяват по справедлива стойност и всички разходи по сделката, в резултат на която възникват финансовите активи (пасиви), с изключение на финансовите активи (пасиви), отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Финансови активи и пасиви се нетират и нетната стойност се представя в отчета за финансово състояние тогава и само тогава, когато Групата има правно основание да нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

За целите на последващото оценяване, Групата класифицира финансовите активи и пасиви в следните категории: предоставени кредити и вземания и финансови пасиви по амортизирана стойност. Класифицирането в съответната категория зависи от целта и срочността, с която е сключен съответния договор.

3.5.1. Предоставени кредити и вземания

Предоставените кредити и вземанията, възникнали първоначално в Групата, са недеривативни финансови активи с фиксирани или определими срокове за уреждане, които не се котират на активен пазар. В отчета за финансовото състояние на Групата активите от тази категория се състоят от търговски и други вземания, парични средства.

Търговски и други вземания

След първоначалното им признаване търговските вземания и вземанията по лихвени заеми се оценяват по амортизирана стойност, изчислена на база метода на ефективния лихвен процент, и намалена с евентуалната загуба от обезценка. Краткосрочните вземания не се амортизират. Загубата от обезценка се начислява в случай, че съществуват обективни доказателства като например значителни финансови затруднения на длъжника, вероятност длъжникът да изпадне в ликвидация и други.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, са активи, които са държани за търгуване или са определени при първоначалното им признаване като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата.

3. Дефиниция и оценка на елементите на финансовия отчет (продължение)

3.5. Финансови инструменти (продължение)

Всички деривативни финансови активи, освен ако не са специално определени като хеджиращи инструменти, попадат в тази категория. Активите от тази категория се оценяват по справедлива стойност, чиито изменения се признават в печалбата или загубата. Всяка печалба или загуба, произтичаща от деривативни финансови инструменти, е базирана на промени в справедливата стойност, която се определя от транзакции на активен пазар или посредством оценъчни методи при липсата на активен пазар.

Парични средства

Паричните средства и паричните еквиваленти в лева са оценени по номиналната им стойност, а паричните средства в чуждестранна валута - по заключителния курс на БНБ към 31 декември на съответната година. Паричните средства за целите на съставянето на отчета за паричните потоци са паричните средства в брой и по банкови сметки.

3.5.2. Финансови пасиви по амортизирана стойност

След първоначалното им признаване Групата оценява всички финансови пасиви по амортизирана стойност с изключение на: финансовите пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата; финансовите пасиви, възникнали, когато прехвърлянето на актив не отговаря на условията за отписване; договори за финансова гаранция, ангажименти за предоставяне на кредит с лихвен процент, по-нисък от пазарния. В отчета за финансовото състояние на Групата тези пасиви са представени като търговски и други задължения, получени банкови кредити.

Търговски и други задължения

Търговските и други задължения възникват в резултат на получени стоки или услуги. Краткосрочните задължения не се амортизират.

Задължения по лихвени заеми

Лихвените заеми се признават първоначално по справедлива цена, формирана от получените парични постъпления, намалени с присъщите разходи по сделката. След първоначалното им признаване, лихвените заеми се оценяват по амортизирана стойност, като всяка разлика между първоначалната стойност и стойността на падеж се отчита в печалбата или загубата за периода на ползване на заема на база метода на ефективния лихвен процент. Получените лихвени заеми, при възникването на които не са извършени разходи свързани със сделката, не се амортизират. По същия начин се третират получените банкови овърдрафти, при които получателят има право многократно да усвоява или погасява заема в рамките на предварително договорения лимит.

Финансовите разходи, в това число и директните разходи по привличането на заема, се признават на базата на метода на ефективния лихвен процент, с изключение на транзакционните разходи по банкови овърдрафти, които се признават в печалбата или загубата на линейна база за периода, за който е договорен овърдрафтът.

Методът на ефективния лихвен процент е метод за изчисление на амортизираната стойност на един финансов актив или пасив и за разпределение на прихода от или разхода за лихви през съответния период.

3. Дефиниция и оценка на елементите на финансовия отчет (продължение)

3.5. Финансови инструменти (продължение)

Ефективният лихвен процент е този, при който се дисконтират очакваните бъдещи парични плащания или постъпления по време на живота на финансовия инструмент, или при определени случаи за по-кратък период, към нетната преносна стойност на финансовия актив или пасив.

При изчислението на ефективния лихвен процент Групата преценява паричните потоци, като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент, но без да включва потенциални бъдещи кредитни загуби от обезценка.

Изчислението включва такси, транзакционни разходи, премии или отстъпки, платени или получени между страните на договора, които са неразделна част от ефективния лихвен процент.

Лихвените заеми се класифицират като текущи, когато следва да бъдат уредени в рамките на дванадесет месеца от края на отчетния период.

3.6. Основен капитал и натрупани резултати

Акционерният капитал на Групата отразява номиналната стойност на емитираните акции в деня на регистрирането.

Неразпределената печалба / Натрупаната загуба включва текущия финансов резултат и непокритите загуби от минали години.

3.7. Резерви

Като резерви в отчета за финансовото състояние на групата са представени финансовите резултати, капитализирани от предходни години, както и резервите, формирани в следствие на договор за подчинен срочен дълг. Акционерите в групата могат да се разпореждат с капиталовите резерви.

3.8. Признаване на приходите и разходите

Приходите и разходите се начисляват в момента на тяхното възникване, независимо от момента на паричните постъпления и плащания. Отчитането им се извършва при спазване на изискването за причинна и стойностна връзка между тях.

Приходите се оценяват по справедливата стойност на полученото или подлежащото на получаване възнаграждение, намалено със сумата на всички предоставени отстъпки и включват brutните потоци от икономически ползи получени от и дължими на Групата. Сумите, събрани от името на трети страни, като данъци върху продажбите, какъвто е данъкът върху добавената стойност, се изключват от приходите.

Когато резултатът от сделката за предоставяне на услуга може да бъде надеждно оценен, приходът се признава в зависимост от етапа на завършеност на сделката към края на отчетния период. В случаите, когато резултатът не може да бъде надеждно оценен, приходът се признава само дотолкова, доколкото направените разходи са възстановими.

Приходите от продажба на имоти се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, когато съществените рискове и изгоди от собствеността върху активите бъде

3.8. Признаване на приходите и разходите (продължение)

прехвърлена на купувача, което обичайно става при завършване на имоти, разработвани с цел продажба или прехвърляне правото на собственост върху инвестиционни имоти, държани за продажба, т.е. когато не са били обект на разработване с цел продажба.

Когато икономическите изгоди се очаква да възникват през няколко финансови периода и връзката им с приходите може да бъде определена само най-общо или косвено, разходите се признават в печалбата или загубата на базата на процедури за систематично и рационално разпределение.

При размяна на активи се отчита приход (разход) от разменната транзакция в размер на разликата му справедливата стойност на получения и преносната стойност на разменения актив.

Разходите по заеми, които могат пряко да се отнесат към актив, за който процесът на придобиване, строителство или производство, преди да стане готов за предвижданата му употреба или продажба, непременно отнема значителен период от време, следва да се капитализират като част от стойността на този актив. Всички останали финансови приходи и разходи се отразяват в печалбата или загубата за всички инструменти, оценявани по амортизирана стойност чрез използване метода на ефективния лихвен процент.

Печалби и загуби от валутни курсови разлики се отчитат на нетна база.

3.9. Данък печалба и изискване за дивиденди

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущи данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал. Текущият данък върху печалбата се определя въз основа на облагаемата (данъчна) печалба за периода като се прилага данъчната ставка съгласно данъчното законодателство към края на отчетния период.

Отсрочените данъчни активи и/или пасиви са сумите на (възстановимите)/ дължимите данъци върху печалбата за бъдещи периоди по отношение на (намалюемите)/облагаемите временни данъчни разлики.

Временните данъчни разлики се установяват при сравнение на отчетната стойност на един актив или пасив, представени в отчета за финансовото състояние и неговата данъчна основа, получена при прилагане на данъчните правила.

Отсрочените данъци се изчисляват чрез прилагането на балансовия метод на задълженията. Отсрочените данъчни пасиви се изчисляват и се признават за всички облагаеми временни разлики, докато отсрочените данъчни активи се признават, само ако има вероятност за тяхното обратно проявление и ако групата ще е в състояние в бъдеще да генерира достатъчно печалба, от която те да могат да бъдат приспаднати.

Ефектът от признаването на отсрочените данъчни активи и/или пасиви се отразява там, където е представен ефектът от самото събитие, което ги е породило. За събития, които засягат отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, ефектът от отсрочените данъчни активи и пасиви е признат също в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

За събития, които са отчетени първоначално в капитала (преоценъчния резерв) и отсрочените данъчни активи и пасиви са признати за сметка на капитала.

3.9. Данък печалба и изискване за дивиденди (продължение)

В отчета за финансовото състояние отсрочените данъчни активи и/или пасиви се представят компенсирани, тъй като подлежат на единен режим на облагане.

Съгласно българското данъчно законодателство за 2018 и 2017 години групата дължи корпоративен данък (данък от печалбата) в размер на 10 % върху облагаемата печалба. За 2019 г. данъчната ставка се запазва на 10 %.

3.10. Доходи на акция

Основните доходи на акция се изчисляват като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Среднопретегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средновременния фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, допълнителна емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

3.11. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато има вероятност сегашни задължения в резултат от минало събитие да доведат до изходящ поток на ресурси от Групата и може да бъде направена надеждна оценка на сумата на задължението. Възможно е сročността или сумата на изходящия паричен поток да е несигурна. Сегашно задължение се поражда от наличието на правно или конструктивно задължение вследствие на минали събития, например гаранции, правни спорове. Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

Сумата, която се признава като провизия, се изчислява на база най-надеждната оценка на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат в предвид рисковете и несигурността, свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, за които Групата е сигурно, че ще получи, се признават като отделен актив. Този актив може и да не надвишава стойността на съответната провизия.

Провизиите се преразглеждат към края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава.

3.11. Провизии, условни пасиви и условни активи (продължение)

Условните пасиви следва да се оценяват последващо по по-високата стойност между описаната по-горе сравнима провизия и първоначално признатата сума, намалена с натрупаната амортизация.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

3.12. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на групата. Ключови приблизителни оценки и предположения

Преценки

При изготвянето на финансовия отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Приблизителни оценки и предположение

При изготвянето на финансовия отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

Обезценка на вземания

Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави в края на всяка финансова година. Вземанията, при които са констатирани постоянни трудности при тяхното събиране в едногодишен период, подлежат на анализ по отделни контрагенти и в зависимост от конкретните обстоятелства се установява частта от тях, която е реално събираема, а останалата част до номинала на вземането се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като загуба от обезценка.

При преценката на събираемостта на вземанията ръководството прави анализ на цялата експозиция от всеки контрагент, неговото финансово състояние, възможностите му за генериране и привличане на финансови ресурси - с оглед установяване на реалната възможност за събирането им, а не само на ниво просрочени индивидуални вземания от контрагента.

Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват на 100%. И през двата съпоставими периода, Групата не е отчитало загуби от обезценки.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
към 31 декември 2018 (продължение)
4. Земи

Представените в отчета за финансовото състояние земи, включват придобити от групата през 2015 година поземлен имот с площ 3,281 дка, които са оценени по цена на придобиване.

5. Инвестиции в дъщерни дружества

Групата притежава следните инвестиции в дъщерни дружества:

	2018	%	2017	%
	ХИЛ. ЛВ.		ХИЛ. ЛВ.	
Приморец турист АД	378	99,67%	378	99,67%
	378		378	

Инвестициите в дъщерни дружества се отчитат по себестойност и се тестват ежегодно за наличието на индикации за обезценка. Тези дружества не са регистрирани на публична борса и не може да бъде установена справедливата им стойност. Ръководството на Групата е взело решение да не включва в консолидирания финансов отчет финансовия отчет на Приморец турист АД, тъй като не е в състояние да упражнява контрол върху неговите активи и дейности.

6. Инвестиции в асоциирани дружества

Групата притежава следните инвестиции в дъщерни и асоциирани предприятия:

	2018	%	2017	%
	ХИЛ. ЛВ.		ХИЛ. ЛВ.	
Хан Кубрат АД	1	0,89%	1	0,89%
Българска захар АД,	5	15,31%	5	15,31%
Монтекс - М	-	-	-	-
ЗСК Кремиковци	-	0,28%	-	0,28%
	6		6	

Инвестициите в асоциирани дружества се отчитат по себестойност и се тестват ежегодно за наличието на индикации за обезценка. Тези дружества не са регистрирани на публична борса и не може да бъде установена справедливата им стойност.

7. Вземания и предплатени разходи

	31.12.2018	31.12.2017
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Вземания по договор за цесия	9,000	-
Търговски и други вземания	98	99
Общо	9,098	99

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
към 31 декември 2018 (продължение)
8. Финансови активи

Представените в баланса краткосрочни финансови активи, представляват финансови активи, държани за търгуване оценени по справедлива стойност, определена на база борсови котировки (където е приложимо) и включват акции и дялове, държани за търгуване в оборотен портфейл.

9. Парични средства и еквиваленти

	31.12.2018	31.12.2017
	хил. лв.	хил. лв.
Парични средства в брой в лева	6	6
Парични средства по левови банкови сметки	3	10
Общо	9	16

10. Основен капитал

Регистрираният капитал на Групата се състои от 2 289 147 на брой обикновени акции с номинална стойност в размер на 4 лв. за акция. Всички акции са с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и представляват един глас от общото събрание на акционерите на Групата.

Към 31 декември 2018 година разпределението на основният капитал е както следва:

В съответствие с изискванията на Търговския закон, групата е изкупило собствени акции, които са представени в намаление на основния капитал.

	Брой акции	Участие в
		капитала %
Юридически лица	135,328	5,91%
Физически лица	2,153,819	94,09%
Изкупени собствени акции	92,805	4,06%
Общо	2,289,147	100%

11. Търговски и други задължения

	31.12.2018	31.12.2017
	хил. лв.	хил. лв.
Задължения към свързани лица	-	5
Задължения към доставчици	2	1
Задължения към персонала	10	49
Общо	12	55

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

към 31 декември 2018 (продължение)

12. Други приходи

	Годината, завършваща на 31.12.2018 хил. лв.	Годината, завършваща на 31.12.2017 хил. лв.
Приходи от продажба на активи	-	50
Отписани задължения	43	-
Общо	43	50

13. Разходи за външни услуги

	Годината, завършваща на 31.12.2018 хил. лв.	Годината, завършваща на 31.12.2017 хил. лв.
Регулаторни и други такси	4	4
Възнаграждения за консултантски услуги и одит	3	4
Други	-	6
Общо	7	14

14. Други разходи

	Годината, завършваща на 31.12.2018 хил. лв.	Годината, завършваща на 31.12.2017 хил. лв.
Балансова стойност на продадени активи	-	76
Други	-	1
Общо	-	77

15. Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи включват:

	Годината, завършваща на 31.12.2018 хил. лв.	Годината, завършваща на 31.12.2017 хил. лв.
Приходи от операции с финансови инструменти	-	32
Общо	-	32

Финансовите разходи включват:

	Годината, завършваща на 31.12.2018 хил. лв.	Годината, завършваща на 31.12.2017 хил. лв.
Банкови такси и комисионни	-	1
Общо	-	1

**ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
към 31 декември 2018 (продължение)**
16. Разходи за данъци върху печалбата

Очакваните разходи за данъци, базирани на приложимата данъчна ставка за България в размер на 10 % (2017 г.: 10 %), и действително признатите данъчни разходи в печалбата или загубата могат да бъдат равнени, както следва:

	Годината, завършваща на 31.12.2018 хил. лв.	Годината, завършваща на 31.12.2017 хил. лв.
Печалба (загуба) преди облагане	36	(57)
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък върху дохода	(4)	(6)
Ефект от непризнати данъчни активи	-	6
Данъчен ефект от непризнат през предходни години данъчен актив	4	-
Разходи за данъци върху печалбата	-	-

17. Доход на акция и дивиденди

Основният доход на акция се изчислява като се раздели нетната печалба/(загуба) за периода на средно-претегления брой акции за годината.

	31.12.2018	31.12.2017
Печалба (Загуба) за периода (в лв.)	36,820	21,548
Среднопретеглен брой акции	2,196,342	2,196,342
Основен доход на акция (в лв. за акция)	0,02	0,01

И през двата съпоставими периода Групата не е разпределяло дивидент.

18. Разчети и сделки със свързани лица

Свързаните лица на Групата, с които тя е извършвала сделки и има неуредени разчети през представените отчетни периоди включват единствено ключовия управленски персонал по повод на начисляваните през периода разходи за възнаграждения.

Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица не са извършвани при специални условия и не са предоставяни или получавани никакви гаранции. Разчетните суми обикновено се изплащат по банков път.

Ключовият управленски персонал на Групата включва изпълнителния директор и членовете на Съвета на директорите. През 2018 година не са начислявани възнаграждения.

19. Управление на финансовите рискове

Фактори на финансовите рискове

В хода на обичайната си дейност групата може да бъде изложена на различни финансови рискове. Пазарният риск е рискът, че справедливата стойност или бъдещите парични потоци на финансовия инструмент ще варират поради промените в пазарните цени. Пазарният риск включва валутен риск, лихвен риск или друг ценови риск. Кредитният риск е рискът, че едната страна по финансовия инструмент ще причини финансова загуба на другата, в случай че не изпълни договореното задължение. Ликвидният риск е рискът, че групата би могло да има затруднения при посрещане на задълженията си по финансовите пасиви.

От страна на ръководството на групата финансовите рискове текущо се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се определят адекватни цени на услугите, предоставяни от групата, цената на привлечените заеми и да се оценят адекватно формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

19.1. Валутен риск

По-голямата част от сделките на Групата се осъществяват в български лев или евро. Групата е изложена на валутен риск при извършване на сделки с финансови инструменти, деноминирани в чуждестранна валута, различна от евро. При извършване на сделки в чуждестранна валута възникват приходи и разходи от валутни операции, които се отчитат в печалбите или загубите за периода.

През представените отчетни периоди Групата не е излагана на такъв риск, поради липсата на такива експозиции във валута различна от лев или евро.

19.2. Лихвен риск

Промяната в лихвените нива в България, в Евроната, в САЩ и в световен план е изключително важен показател, който трябва отблизо да се следи от отдела за анализ и управление на риска, за да се реагира незабавно (чрез използване на хеджиращи техники и предоговаряне на кредитните експозиции). Задълженията на по заеми с променливи лихвени проценти са основният източник на лихвен риск. През отчетния период Групата не е използвала заеми с променливи лихвени нива, поради което не е изложено на лихвен риск.

19.3. Пазарен риск, свързан с финансови инструменти

Групата е изложена на пазарен риск, произтичащ от промените в пазарните цени на финансовите инструменти, с които търгува. В т.8 са представени експозициите на групата към този риск.

19.4. Кредитен риск

Кредитният риск означава риск от неизпълнение на задължение на насрещната страна по договор, сключен с Групата, в резултат на който за същия е възникнала кредитна експозиция.

Излагането на Групата на кредитен риск е ограничено до размера на преносната стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период, както е посочено по-долу:

19. Управление на финансовите рискове (продължение)

Групата редовно следи за неизпълнението на задълженията на свои клиенти и други контрагенти, установени индивидуално или на групи, и използва тази информация за контрол на кредитния риск.

Към датата на финансовия отчет Групата няма предоставени собствени финансови активи като обезпечение по други сделки.

По отношение на търговските и други вземания Групата не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти, които имат сходни характеристики. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра.

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти, средства на паричния пазар, необезпечени облигации и деривативни финансови инструменти се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг.

Управлението на риска включва използването на механизми за мониторинг на паричните потоци в групата и ограничаване на възможностите за възникване на нови вземания.

19.5. Ликвиден риск

Ликвидният риск възниква във връзка с осигуряването на средства за дейностите на Групата и управлението на неговите позиции. Той има две измерения - риск Групата да не бъде в състояние да посрещне задълженията си, когато те станат изискуеми и риск от невъзможност Групата да реализира свои активи при подходяща цена и в приемливи срокове.

Ликвидността зависи главно от наличието в групата на парични средства или на съответните им алтернативи. Другият основен фактор, който влияе силно е свързан с привлечения капитал. Той трябва да се поддържа в оптимално равнище, като се контролира, както нивото на заемните средства, така и стойностите на задълженията към доставчиците и клиентите на предприятието.

Ликвидният риск е функция на следните две явления:

- недостиг на ликвидни средства;
- ликвиден риск, свързан с пазара на финансови инструменти.

Именно съчетанието от двата риска, посочени по-горе, води до реализацията на същинския ликвиден риск. Това настъпва, когато ликвидните задължения и неликвидните активи не са балансирани правилно. Стратегията за справяне с ликвидния риск е правилното управление на паричните потоци. Групата се придържа към балансирана консервативна стратегия на инвестициите с цел сигурност на инвестициите, която се измерва с риска от неплащане, забавяне в плащането и неблагоприятна промяна на пазарната цена.

20. Справедливи стойности на финансовите инструменти

20.1. Оценяване по справедлива стойност

Политиката на групата е да оповестява във финансовите си отчети справедливата стойност на финансовите активи и пасиви. Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, както и получените кредити, групата очаква да реализира тези финансови активи чрез тяхното цялостно обратно изплащане или погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната номинална или амортизируема стойност. Голямата част от финансовите активи и пасиви са краткосрочни по своята същност, поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на преносната им стойност.

20. Справедливи стойности на финансовите инструменти (продължение)

Ръководството на групата счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

Търговски и други вземания

Определянето на справедливата стойност на търговски и други вземания включва следното:

- анализ на аналитичните ведомости и отчитане на вътрешни трансформации;
- разграничаване на вземания от задължения, изключвайки презумпцията за бъдещо прихващане при вземания с различен адресат;
- оценка на вземанията с оглед на тяхната събираемост;
- преостойносттаване на валутните вземания по валутен курс на съответната валута към датата на отчета.

Търговски и други задължения

Определянето на справедливата стойност на търговски и други задължения включва следното:

- пълна инвентаризация на задълженията към датата на оценка;
- открояване на просрочените задължения и определяне на дължимите лихви и неустойки;
- преостойносттаване на валутните задължения по валутен курс на съответната валута към датата на отчета.